

KOHTUMÄÄRUS

Kohus	Viru Maakohus
Kohtunik	Geete Lahi
Määruse teatavaks tegemise aeg ja koht	27. oktoober 2008, kell 16.00 Narva kohtumaja
Tsiviilasja number	2-07-43343
Tsiviilasi	Narva-Jõesuu linna avaldus A B vanema õiguste äravõtmiseks
Menetlusosalised ja nende esindajad	<p>Avaldaja Narva-Jõesuu linn Narva-Jõesuu Linnavalitsuse kaudu (asukoht xxx)</p> <p>Avaldaja lepinguline esindaja sotsiaalabi inspektor S N</p> <p>Asjast puudutatud isikud:</p> <p>A B (isikukood xxx, elukoht Narva-Jõesuu Lastekodus, aadress xxx)</p> <p>A B esindaja riigi õigusabi korras vandeadvokaat V R (Narva Esimene Advokaadibüroo, asukoht xxx)</p> <p>A B (isikukood xxx, elukoht xxx)</p> <p>N T (isikukood xxx, elukoht xxx)</p>
Menetluse liik	Hagita menetlus
Kohtuistungi toimumise aeg	16. oktoober 2008.a.
Kohtuistungil osalenud isikud	<p>Avaldaja lepinguline esindaja S N</p> <p>Alaealise lapse esindaja vandeadvokaat V R</p>

RESOLUTSIOON

- 1. Rahuldada Narva- Jõesuu linna avaldus A B vanema õiguste äravõtmiseks.**
- 2.Võtta ära A B (isikukood xxx) vanema õigused alaealise lapse A B (isikukood xxx) suhtes.**
- 3. Narva- Jõesuu linnal korraldada alaealise A B edasine elu.**
- 4. Määrus kuulub viivitamatule täitmisele (TsMS § 478 lg 3).**

PKS § 54 lg 5 kohaselt saadab kohus kohtulahendi ära kirja 10 päeva jooksul lahendi jõustumisest perekonnaseisuasutusele, kus lapse sünniakt asub.

Menetluskulude kindlaksmääramine

Avaldaja menetluskulud jäävad avaldaja enda kanda. Muus osas jäävad menetluskulud riigi kanda.

Edasikaebamise kord

Määruse peale võib esitada määruskaebuse Viru Ringkonnakohtule Viru Maakohtu kaudu 15 päeva jooksul määruse kättetoimetamisest.

Avaldaja nõue ja põhjendused

Narva-Jõesuu linn esitas 16.10.2007.a. Viru maakohtule avalduse A B vanema õiguste äravõtmiseks A B suhtes (tlk 1-2).

Avalduse kohaselt A B elab alates 31.03.2005.a Narva-Jõesuu Lastekodus. Laps suunati lastekodusse, kuna ta oli jäänud ilma vanemliku hoolitsuseta. Lapse ema I G suri 02.01.1998.a Narva-Jõesuus. Lapse isa A B viibis sel ajal eeluurimise all, seoses sellega määrati Ida-Viru Maakohtu 18.03.1998.a otsusega lapse eestkostjaks tema vanaisa. 12.07.1999.a lõpetati Ida-Viru Maakohtu otsusega eestkoste A B suhtes, kuna pärast vabanemist asus lapse isa A B täitma vanema kohustusi. 2000.a märtsis karistati A B trahviga narkootiliste ainete tarvitamise eest. 02.12.2000 – 04.04.2001.a viibis A B vahi all. 2000.aastast alates A B tütreaga Narva-Jõesuus tegelikult ei elanud. 28.03.2005.a sai Narva-Jõesuu Linnavalitsus kirja Põhja-Tallinna Valitsuse sotsiaal-hoolekande osakonnast, milles teatati, et alates 04.03.2005.a viibib A B Tallinna Lastekodu imikute ja puuetega laste keskuse varjupaigas. 31.03.2005.a toodi A B Narva-Jõesuu Lastekodusse. 22.03.2006.a esitas avaldaja Viru Maakohtule avalduse A.B vanemlike õiguste äravõtmise kohta. Asi anti üle kohtualluvuse järgi Harju Maakohtule. 24.10.2006.a toimus Harju Maakohtus kohtuistung kohtuasjas nr 2-06-6412. Istungil asja läbivaatamist ei toimunud, sest kostja kohtuistungile ei ilmunud. Kostja faktiline elukoht oli teadmata. Harju Maakohus jättis hagi läbi vaatamata seoses sellega, et laps elab Narva-Jõesuu Lastekodus ning tema isa faktiline elukoht oli teadmata.

A B ei ole oma tüdart Narva-Jõesuu Lastekodus külastanud ega tema vastu mingit huvi üles näidanud. Käesoleval ajal kannab A. B karistust Murru Vanglas.

Avaldaja palub ära võtta vanema õigused A B tema tütar A B suhtes ning jätta lapse lastekodusse.

Puudutatud isikute seisukohad

A B kohtule kirjalikku seisukohta ei esitanud.

A B määratud esindaja vandeadvokaat V R kohtule esitatud kirjalikus seisukohas (tlk 68-69) leiab, et puuduvad põhjused Narva-Jõesuu Linnavalitsuse poolt avaldatud nõude rahuldamisest keeldumiseks. Vandeadvokaat külastas tuba lastekodus kus elab A B ning vestles tüdrukuga. Olukord lastekodus jättis meeldiva mulje. Suhted grupis kasvataja ja kasvandike vahel on sarnased perekondlikele. A B elab suures toas tüdrukuga, keda peab oma sõbrannaks. Igal tüdrukul on oma koht magamiseks ja laud tegevusteks. A B mõistab, et kohtus arutatakse tema isalt vanemlike õiguste äravõtmist. Ta ei taha isaga suhteid lõpetada ja isegi esitas küsimuse selle kohta, ka ta võib isaga vanglas kohtuda.

A B kannab alates 02.06.2007.a 1 aasta 5 kuu ja 15 päeva pikkust vabadusekaotuslikku karistust vanglas 2005.a toimepandud kuritegude eest (Harju Maakohtu 29.06.2007.a otsus asjas nr 1-07-4173); 2000.a karistati teda narkootiliste ainete tarvitamise eest. Seepärast, et vältida kahjulikku mõju tütrele, võib kohus teha otsuse vanemlike õiguste äravõtmise kohta. Kui A B ei osuta tulevikus lapsele kahjulikku mõju, siis võib hoolekandeadus lubada talle kokkusaamise A B (PKS § 55 lg 2). Veelgi enam, tema nõudel võib kohus vanema õigused lapse suhtes taastada, kui ta on oma eluviisi parandanud ning soovib ja suudab isa õigusi nõuetekohaselt täita (PKS § 56)

Puudutatud isik A B ema N T 21.08.2008.a kohtuistungil seletas, et poeg elab Tallinnas, ei tea, kas ta töötab või ei. Poja elukoht on talle teadmata. Harva vestleb pojaga telefoni teel. Poeg tahab võtta lapse A elama enda juurde.

16.10.2008.a kohtus ära kuulatud A B ütles, et lastekodus ta on neljas aasta. Lastekodus talle mitte eriti meeldib, ei ole selline olukord, kui kodus. Koolis õpib hästi. Suvel mitu korda käis isa tema juures. Jalutasid isaga mere ääres, käisid poes. Isa ütles, et kui saab elu korda, võtab teda koju. Ütles, et tal on uus perekond, abikaasa on rase, kuid elu ikkagi ei lähe hästi. Elutingimused on halvad. A arvab, et tema jaoks ei ole kohta isa uues kodus. Kui isalt võetakse ära vanema õigused, tahab elada Norras, kus ta käis koolivaheajal ja nädal aega elas perekonnas. Arvab, et isalt võib vanema õigused ära võtta. Kas saab see tragöödiaks tema jaoks ei tea, ta on 12 aastane.

Kohtul ei õnnestunud ära kuulata puudutatud isikut A B.

Viru Maakohtu 15.04.2008.a määrusega saadeti Harju Maakohtu Kentmanni kohtumajale erinõue A B ärakuulamiseks seoses sellega, et A B kandis vangistust Murru Vanglas. 06.05.2008.a määruks taotles Harju Maakohus A B ärakuulamist menetlevalt kohtult, kuna A B ei kanna enam vangistust ning vabastati Harju Maakohtu 22.04.2008.a määruse alusel. 21.08.2008.a kohtuistungile A B ei ilmunud. Kohtuistungist oli ta teadlik.

Kohtuistung 16.10.2008

Kohtuistungil jäi avaldaja esindaja avalduse juurde. Seletas, et käisid koos Narva-Jõesuu Linnavalitsuse aselinnapea T P Tallinnas ja külastasid A B kodu. See on munitsipaalelamu, kus on 1 tuba 12 m². Toas seisab üks kahekorruseline narivoodi. Pesemisvõimalusi ei ole. Selles toas elab 4 inimest, A B, abikaasa A B ja kaks last, 4 ja 9 aastased. Vanem laps käib kolmandas klassis, kuid õppimistingimusi kodus ei ole. Vanemat poissi vormistatakse internaati, et oleks õppimistingimused. Põhja-Tallinna Valitsus esitas Harju Maakohtule avalduse A B vanema õiguste äravõtmiseks.

Lähtudes eeltoodust leiab avaldaja esindaja, et avaldus on vaja rahuldada. Aluseks on perekonnaseaduse § 54 lg 1 p 4. Ühiselamus on tingimused, mis võivad lapsele kahjulikku mõju avaldada. Kui elu muutub paremaks, A B võib taastada vanema õigused kohtu kaudu.

A B esindaja vandeadvokaat V R jääb esitatud kirjaliku arvamuse juurde ning toetab Narva-Jõesuu Linnavalitsuse avaldust.

Puudutatud isikud A B ja N T kohtuistungile ei ilmunud. Kohtukutse sai A B isiklikult kätte 03.09.2008.a. N T oli samuti istungist teadlik. A. B ja N. T ei teatanud kohtule istungile ilmumata jätmise põhjusest ega taotlenud istungi edasilükkamist.

Kohtumääruse põhjendused

Vastavalt Lapse õiguste konventsiooni artiklile 3 punkt 1 lastega seonduvas tegevuses riiklike või era sotsiaalhoolekande asutuste, kohtute, täidesaatvate või seadusandlike organite poolt tuleb esikohale seada lapse huvid. Lapse õiguste konventsiooni preambulas on märgitud eelistusena lapse kasvamise kohaks perekond, milles õnne, armastuse ja üksteisemõistmise õhkkonnas valmistatakse last põhjalikult ette iseseisvaks eluks ühiskonnas.

Põhiseaduse § 26 kohaselt on igal inimesel õigus perekonna puutumatusel, § 27 kohaselt on vanematel õigus ja kohustus kasvatada lapsi ja hoolitseda nende eest. Sama kohustus on sätestatud perekonnaseaduse (PKS) §-s 50 lg 1.

Vastavalt Lastekaitseaduse (edaspidi LaKS) § 8 on lapsel sünnipärane õigus elule, tervisele, arengule, tööle ja heaolule. LaKS § 25 lg 1 kohaselt on lapse vanemad kohustatud õppima last tundma ja mõistma, et tema arengut asjatundlikult toetada. Sama seaduse § 27 lg 1 kohaselt ei tohi vanemat ja last eraldada vastu nende tahtmist, välja arvatud juhul, kui lahutamine on lapse huvides või kui laps on hädaohus ja lahutamine vältimatu või kui seda nõuab seadus või jõustunud kohtuotsus. LaKS § 27 lg 2 kohaselt lapse ja vanemate eraldamisel tuleb ära kuulata lapse arvamusi ja soovid.

Vastavalt PKS § 54 lg 1 võib kohus eestkostetasutuse nõudel võtta ära vanema õigused, kui vanem: 1) alkohoolsete jookide, narkootiliste või muude uimastava toimega ainete kuritarvitamise tõttu või muul põhjusel, mida kohus ei loe mõjuvaks, ei täida oma kohustusi lapse kasvatamisel ja tema eest hoolitsemisel või 2) kuritarvitab vanema õigusi või 3) kohtleb last julmalt või 4) avaldab muul viisil lapsele kahjulikku mõju või 5) ei ole kasvatusasutuses viibiva lapse kasvatamises mõjuvate põhjusteta osalenud aasta jooksul.

Vastavalt PKS § 58 lapsesse puutuva vaidluse läbivaatamisel lähtub kohus lapse huvidest.

Avaldaja taotleb A B vanema õiguste äravõtmist PKS § 54 lg 1 p 4 alusel.

A B kirjalikult vastuväiteid avaldusele ei esitanud, kohtuistungitele ei ilmunud.

A B sünnitunnistusest nähtub, et tema vanemad on A B ja I G (tlk 3). I G suri 02.01.1998.a. (tlk 4). Ida-Viru Maakohtu 18.03.1998.a. kohtuotsusega määrati A B eestkostjaks lapse vanaisa J B, kuna laps oli ilma jäänud vanemlikust hoolitsusest, lapse isa viibis vahi all (tlk 5). Ida-Viru Maakohtu 12.07.1999.a. Ida-Viru Maakohtu kohtuotsusega tsiviilasjas nr 2-640/1999 lõpetati lapse suhtes seatud eestkoste, kuna A B elas koos isaga (tlk 6). Põhja-Tallinna Valitsuse Sotsiaalhoolekande osakonna 23.03.2005.a. teate kohaselt viibis A B alates 04.03.2005.a. Tallinna lastekodu imikute ja puuetega laste keskuse varjupaigas ja lapse elukohajärgsel kohalikul omavalitsusel paluti korraldada lapse elu (tlk 9). 31. märtsist 2005.a. elab A B Narva-Jõesuu lastekodus.

09.09.2008.a. kodukülastusaktist nähtuvalt A B elukohas Tallinnas xxx elab 12 m² toas neli inimest: A B, tema abikaasa A B ja kaks last, nelja-aastane ja üheksa-aastane. Vanemat last vormistatakse internaati. Tingimused ei vasta nõudmistele lastele elamiseks, lastel ei ole tingimusi õppimiseks. A. B sõnul tegeleb ta praegu firma taastamisega (tlk 100). Põhja-Tallinna Valitsuse Sotsiaalhoolekande osakonna kirjust nähtuvalt A B praeguse abikaasa A B suhtes on esitatud avaldus Harju Maakohtule vanema õiguste äravõtmiseks. A B elab koos abikaasa A B ning lastega munitsipaalkorteris aadressil xxx. Tegemist on 12 m² suuruse ühiselamu tüüpi toaga, kus on olemas söögitegemise võimalus, pesemisvõimalused puuduvad. A B ei ole alates 2007.a. sügisest kordagi üüri tasunud ning võla tasumata jätmise korral on

tal oht elamispind kaotada. Lastekaitse hinnangul ei võimalda käesoleval ajal pere äärmiselt kitsad elamistingimused A B tütar enda juurde võtta (tlk 105).

A B on korduvalt karistatud kriminaalkorras ja väärtegude toimepanemise eest (tlk 30-32), muuhulgas narkokuritegude eest. Käesoleval ajal on A.B arvel Harju Kriminaalhooldusosakonnas (tlk 103).

TsMS § 559 lg 1 kohaselt kuulab kohus vanema õigusi lapse suhtes puudutavas asjas vähemalt seitsmeaastase ning piisava kaalutlus- ja otsustusvõimega lapse isiklikult ära, kui lapse soovid, suhted või tahe omavad asja lahendamisel tähendust või kui see on ilmselt vajalik asjaolude selgitamiseks. Kohtus ära kuulatud A B sõnul suvel käis isa mitu korda tema juures. Käisid koos mere ääres jalutamas, poes. Isa ütles et kui saab elu korda, võtab tütre koju. Isal on uus perekond, abikaasa on rase, kuid elu ikkagi ei lähe hästi. Elutingimused on halvad. A arvab et tema jaoks ei ole kohta isa uues kodus. Kui isalt vanema õigused ära võetakse tahab A elada Norras, kus ta käis koolivaheajal ja elas nädal aega perekonnas. Aleksandra arvates võib isalt vanema õigused ära võtta. Ei tea kas see saab tema jaoks tragöödiaks, ta on 12-aastane.

Arvestades eeltoodut kohus rahuldab Narva-Jõesuu linna avalduse A B vanema õiguste äravõtmiseks, leides, et vanema õiguste äravõtmine A B tütre A B suhtes on põhjendatud. Tingimused ühiselamus, kus laps peaks hakkama elama, võivad lapsele avaldada kahjulikku mõju. Sellises kasvukeskkonnas ei ole 12-aastasele lapsele tagatud arenguks elementaarsemadki võimalused. Samuti ka A ise teadvustab, et tema jaoks kohta isa uues kodus ei ole.

PKS § 54 lg 4 kohaselt, kui vanema õiguste äravõtmisel jääb laps ilma vanemlikust hoolitsusest, korraldab tema elu eestkostetasutus.

Kohus selgitab, et isik, kellelt on ära võetud vanema õigused, kaotab lapse suhtes kõik õigused. Eestkostetasutus võib lubada isikule, kellelt on ära võetud vanema õigused, kokkusaamist lapsega, kui see ei avalda lapsele kahjulikku mõju (PKS § 55). PKS § 56 lg 1 kohaselt isiku nõudel, kellelt vanema õigused on ära võetud, võib kohus vanema õigused lapse suhtes taastada, kui see isik on oma eluviisi parandanud ning suudab vanema õigusi nõuetekohaselt täita.

Menetluskulud

Vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 172 lg 1 kannab hagita menetluses menetluskulud isik, kelle huvides lahend tehakse. Kohus leiab, et avaldaja menetluskulud tuleb jätta avaldaja enda kanda ning riigi õigusabi tasu jätta riigi kanda.

Advokaadile tasu määramise lahendab kohus eraldi määrusega.

/allkiri/

Geete Lahi

Kohtunik